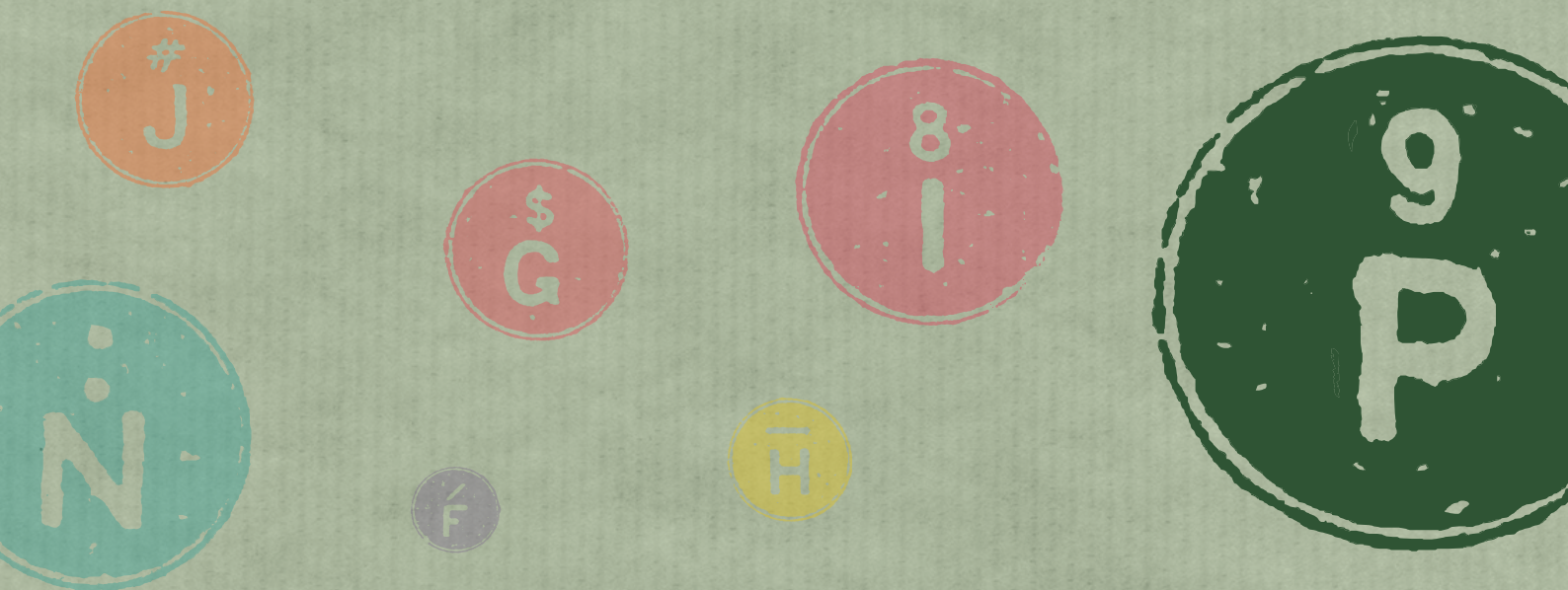

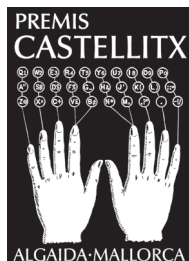
Martí Santandreu Barquero

Tres tristos tríptics o Empèdocles coix

*Rosa d'Or de la Pau de Poesia
Certamen Literari de Castellitx*

ALGAIDA, 2000

Col·lecció Binària · Premis Castellitx · PC2000-P-R-0156-0126

© del text: Martí Santandreu Barquero

© de l'edició: Ajuntament d'Algaida, 2019

Publicat per primera vegada a *Certamen Literari de Castellitx 2000. Obres primeres: Poesia, Narració Curta i Glosat*. Algaida: Ajuntament d'Algaida, 2001. (Plaquetes d'Història i Cultura; 10/11)

Coberta, maquetació i disseny de la col·lecció: Bartomeu Salas Mascaró

Coordinació editorial: Bartomeu Salas Mascaró

Ajuntament d'Algaida

C/ del Rei, 6 · 07210 Algaida (Illes Balears)

Tel.: 971 12 50 76 · 971 66 56 79

ajuntament@ajalgaida.net

premiscastellitx@ajalgaida.net

biblioteca@ajalgaida.net

www.ajalgaida.net

Queden totalment prohibides, sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació, total o parcial, d'aquesta obra.

Martí Santandreu Barquero

Tres tristos tríptics o Empèdocles coix

*Rosa d'Or de la Pau de Poesia
Certamen Literari de Castellitx*

ALGAIDA, 2000

AJUNTAMENT D'ALGAIDA

Col·lecció Binària · Premis Castellitx

PC2000-P-R-0156-0126

**TRES TRISTOS TRÍPTICS
O EMPÈDOCLES COIX**

*La poesía es como el viento,
o como el fuego, o como el mar.*

José Hierro

Tres vells juguen a escambrins tot l'horabaixa.

Damià Huguet

EL FOC

I

Ritu nimi de l'espurna.
Hem invocat Vulcà,
ésser d'aspecte desagradable i d'un natural trafegut,
que encén la foguera i espolsa i fa cruixir la llenya
com si d'un sac d'ossos es tractés.

Ritu nimi de l'espurna.
Hem despertat la tendència cleptòmana de Prometeu,
aqueixa tendència que en el més remot dels temps
l'induís a robar el foc celest necessari
per encendre el seu forn de gerrer.

Mitjançant el ritu nimi de l'espurna,
el reclam de l'espurna,
a llepolia de l'espurna,
hem enganat Prometeu,
o hem enganat Vulcà igual que un nin,
i l'hem confinat a la foguera sense cap opció,
sense cap altre opció que la flama i l'espurna.

2

El coet correcomes es convulsa
com la papallona epilèptica
que no pot aixecar el vol.
El dimoni corr,
el dimoni bota,
el dimoni que té un vent s'acota,
el dimoni amenaça,
el dimoni ulula,
el dimoni canta i gesticula,
el dimoni es grata,
el dimoni esbufega,
el dimoni mossega l'aire i el mastega,
el dimoni s'atrafega,
el dimoni es desorienta,
el dimoni arruixa i es venta.
Són mil dimonis, quina cornamenta!
—per a la son, anís, i per trempar, menta—,
mil dimonis a la nit calenta.
El coet correcomes es convulsa
com la papallona epilèptica
que no pot aixecar el vol,
es rossega
com la rata baldada
que se li encén la cua,
pitja a córrer
com l'ànima que se'n porta el dimoni.

Tres tristos tríptics o Empèdocles coix

3

*...la única aspiración era encontrar una
manera cómoda de ser triturado al compás
del tiempo.*

Pío Baroja

Si per un moment esdevinguessin mudes les rialles
i les cançons,
i esdevingués mut el renou de la ximbomba,
podríem sentir les ones batent-se en els esculls,
roda de molí que no deixa de moldre,
pèndol implacable que plana damunt nostre,
mecanisme que no ha de menester corda.
Si esdevinguessin mudes per un moment les rialles
i les cançons,
i desapareguessin els rotlles
fets al voltant de la foguera
o bé esdevinguessin muts igual que a una fotografia,
podríem sentir el batec del foc
i podríem sentir el gemec de les guspines,
neguitoses guspines que escup el ninot
que, amb una pastanaga a la bragueta,
es consumeix i es transforma en fum.
Això volia dir: fum.
Però el homes,
per no sentir la cançó de la mar,
inventam cançons
i escrivim cançons a la cendra.

EL VENT

I

*Tot de tres en tres per a que faci efecte:
Tres fulletes d'herba-sana, tres fulletes de marialluïsa i tres de malva-rosa,
tres fulletes d'heura i tres de ruda, tres grans de cafè, tres brotets de fonoll,
tres de romani i tres de donzell, tres floretes de camamil·la, tres pètals de rosa
i tres cireres, però tres cireres amb so capoll. Llavors s'ofega tot amb cassalla o
anis dolç. També se pot mesclar.
Recepta de la meva padrina.*

El vent d'avui gira els cantons d'ahir.
M. Villangómez

El vent udola i les fulles que varen caure o que es varen llançar del arbre –qui ho sap?– corren esparverades, i per davall de la porta, apegalosa i humida, s'esmuny la bubota que el temps hivernal dibuixa al carbonet, l'inexorable bubota que captura, mitjançant les arts del encantament, el buf de vida necessari per filtrar-se als ossos, i enfil·lar-se per la medul·la, i bregar –un glop–, bregar amb l'esfumí que brandeja aquest licor d'herbes –dos glops– que la padrina preparava per matar els cucs intestinals. El vent que udola és un cuc –tres glops–, un cuc que creix dins l'ànima.

II

2

Tres glops, tres,
que tres són els saltimbanquis de l'ànima:
la memòria que es cal·ligrafia
amb un bastonet a la vorera de mar,
l'enteniment que s'escapoleix entre els dits
com l'aigua que es recull dins un puny,
i la voluntat que juga al parxís
amb el repertori cec de totes les voluntats;
que tres són les brosses
dintre els ulls dels saltimbanquis:
el món que rodola i rodola
com una bicicleta sense frens,
el dimoni que pedaleja
amb celeritat i sense perdre l'alè,
i la carn que no és més cosa
que la pastanaga subjecta al cordill;
que tres són els daus al gobelet del so:
l'intensitat que es creix
com l'ombra que fuig del crepuscle,
i que es minva
com l'ombra que fuig del crepuscle,
el to que s'estira
com l'ombra que fuig del crepuscle,
i que s'encongeix
com l'ombra que fuig del crepuscle,
i el timbre
que nia al balancí de la memòria
quan l'ombra fuig del crepuscle

Tres tristos tríptics o Empèdocles coix

i el vent udola desconsolat,
quan corren esparverats els fulls
del quadern a on tot està escrit
i quan la bubota dibuixada al carbonet
no s'ha esvaïda encara.
Salut!

3

*...però la lluna és freda com la mort
i el vent no es para.*

M. Villangómez

El vent es queixa amb el plor d'un ca atupat i els fulls del quadern es regiren –ara me'n record i ara no– al molinet de la memòria. Ningú m'ho va fer saber, nina. El vent es queixa amb un plor aplicat de ploranera, amb una cadència monòtona de lletania. Venies dansant per l'avinguda contradanses de l'energia i la matèria, contradanses del temps i de l'espai. Venies dansant xalesta amb el teu xalest ciclomotor, i a la més traïdoria corba, com una llebre, la dansa del nitrogen, la imprevisible i funesta dansa del nitrogen, se't va creuar. Ho vaig llegir al diari. Quedares trencada al mig del carrer... Un esbart d'estornells sobrevolava la ciutat...

LA MAR

I

Ja és la nit paper d'estrassa
i ja és raspera de bombeta.
Un veler xiuxiuejant
talla la mar de saïm,
la mar que peresosament
remugueja a la vorera
com un rapsode afònic
amb les pessigolles cegues.

2

Si qualque dia la mar que sempre grata
em tornàs el que ara és seu,
si qualque dia la mar fugís
deixant plantades,
com un pop que fa la bicicleta,
les paraules que mai no vaig dir,
si qualque dia jo tornàs a tenir
un gambaner carregat a les mans,
un gambaner carregat de futur,
llavors, què?
No res: encara seria jo,
dubtosament jo
amb un gambaner carregat de forats.

3

Tu no creies en nereides
que es belluguen a la mar de la memòria.
Tu no creies en tritons
que es belluguen a la mar de la memòria.
Tu no creies en sirenes
que no foren convertides en penyals
i que es belluguen a la mar de la memòria.
Tu no creies en Escil·la,
bella nimfa a la que Circe
amb les seves males arts
en horrible monstre convertí.
Tu no ho creies i jo tampoc;
i ja ho veus ara,
també tu et bellugues,
talment com les nereides,
a la mar de la memòria,
aqueix estrepitós silenci,
aqueixa torxa
que els homes ens venim traspasant
en el transcurs de l'història.

